

Inhoud

Lijst van de kaarten	9
Lijst van stambomen	9
Inleiding: Naties en natievormende krachten	11
1. De erfenis van het Frankische rijk	
Ontstaan van de taalgrens. Bisschopszetels. De sacralisering van de dynastieën	15
2. Een veelheid van vorstendommen	21
2.1 <i>Vlaanderen in Frankrijk</i> . Een verheerlijkte grafelijke dynastie, een patriottische elite, zelfbewuste steden	21
2.2 <i>In Lotharingen</i> . Nationaal bewustzijn in het prinsbisdom Luik en in het lekevorstendom Brabant	25
2.3 <i>Tegelijk in de Duitse en de Franse cultuursfeer</i> . Blijvende banden met het Rijnland, maar Franse culturele uitstraling en de ontwikkeling van een Nederlandse taal	29
2.4 <i>De steden als dragers van proto-nationaal bewustzijn</i> . Brabantse historiografie. Het Vlaams-Brabantse verdrag van 1339	35
3. De Bourgondische Statenbond	41
3.1 <i>Toeval en 'logica' in de Bourgondische staatsvorming</i> . Dynastisch toeval, maar uitbreiding vanuit een centrum naar de periferie. Ontstaan van een samenhangingsgevoel	41
3.2 <i>In de staat kiemt een natie</i> . De Staten-Generaal als belichaming van een eenheid. De Habsburgse monarchie. De Zeventien Provinciën	49
4. Opstand en scheuring	61
4.1 <i>Een chronisch politiek conflict plus een vreemde vorst</i>	61
4.2 <i>De godsdienstige verscheurdheid</i>	65
4.3 <i>De hardnekkigheid van de koning veroorzaakt een burgeroorlog</i> . Eedverbond der Edelen en Pacificatie van Gent, vergeefse pogingen tot een middenweg.	71

5. Een Rooms-Katholieke bondsstaat	77
5.1 <i>De natievorming van de Katholieke Nederlanden</i> Anticentralisme, godsdienst, monarchie en oorlogen als natievormers. Hollands onoplosbaar historiografisch probleem	77
5.2 <i>De staat</i> . Een quasi-soevereiniteit	88
6. Van de Verenigde Nederlandse Staten tot het Koninkrijk België	97
6.1 <i>De moderne natievorming</i> . Een Europees verschijnsel	97
6.2 <i>De eerste Belgische Revolutie 1787-1793</i>	100
6.3 <i>De moderne staat van buitenaf opgelegd 1795-1817</i>	112
6.4 <i>De tweede Belgische Revolutie</i> . Waarom geen Nederlandse natie, maar een Belgische naast een Hollandse?	125
6.5 <i>Gevolgen</i> voor het volkskarakter	135
7. In het Koninkrijk België	139
7.1 <i>Vrijheid, partijstrijd en natievorming</i> après des siècles d'esclavage?	140
7.2 <i>Het ontstaan van een Luxemburgse natie</i> door de eeuwen heen	148
7.3 <i>Het ontstaan van de Vlaamse beweging</i> .	153
7.3.1 Waarom een tweede nationale beweging? De taaltoestand	153
7.3.2 Een Belgisch-patriottische beweging vanuit het traditionalistische milieu	158
7.4 <i>Van België naar Vlaanderen</i> . Ontstaan van het begrip Vlaanderen. Een Vlaamse subnatie binnen de Belgische natie	163
8. Van taalbeweging tot katholieke volksbeweging	169
8.1 <i>Als volkspartij vastgelopen</i> , ondanks beperkte democratische doorbraken in 1848 en rond 1860	171
8.2 <i>Van 'studentenbeweging' naar christen-democratie</i>	175
8.3 <i>Doorbraak na de Eerste Wereldoorlog</i> : de klassebelangen in de nationale agitatie opgenomen	179
9. Vlaanderen en Wallonië tegenover België	185
9.1 <i>Een Waalse beweging uit reactie tegen de Vlaamse</i> . Ontstaan in Vlaanderen en uitgesproken antiklerikaal. Vlaams-Waalse polarisering	185
9.2 <i>De Eerste Wereldoorlog</i> . <i>Flamenpolitik</i> , Groot-Neerlandisme en activisme. De Frontbeweging en koning Albert I	195

9.3	<i>Nationalisme en fascisme.</i> Waarom uitbreiding van het antibelgicisme? Waarom fascisme?	203
10.	In de greep van de Tweede Wereldoorlog	213
10.1	<i>België begint te barsten</i> door de verstrengeling van de ideologische en de communautaire tegenstellingen	213
10.2	<i>Bezetting.</i> 'De overgrote meerderheid van het VNV denkt nog Belgisch'. Tony Herbert. Waals antibelgicisme	218
10.3	<i>Burgeroorlog, repressie en koningskwestie.</i> Communistisch geïnspireerde terreur. Links-rechtse en Waals-Vlaamse polarisering	227
11.	De na-oorlog	235
11.1	<i>Een nieuwe doorbraak van de Waalse beweging,</i> gekanaliseerd in de linkse hegemonie	236
11.2	<i>Het einde van het antibelgicisme in Vlaanderen?</i> Tony Herbert toonaangevend bij de katholieken. Leidende rol van de christelijke arbeidersbeweging. Herlevend nationalisme	241
12.	De kentering	255
12.1	<i>Harmel-centrum en talenvraagstuk.</i> Enkele wallingantische leiders erkennen het Vlaamse recht op een grondgebied	256
12.2	<i>"La grève du siècle".</i> Liever dan een syndicale nederlaag, federalisme	260
12.3	<i>Taalwetgeving en Front des Francophones.</i> De Vlaamse overwinning lokt het FDF uit	263
12.4	<i>De doorbraak: Leuven.</i> Nationalistische verharding aan weerszijden	268
12.5	<i>Epiloog.</i> Federalisering in 1970, 1980, 1988 en 1993. De staats hervorming een "dynamisch proces" zonder einde	277
13.	Waar staan we nu?	
	Worden Brussel en de rand het definitieve breukpunt voor België?	285

Lijst van de kaarten

---

1. Bisdommen voor 1559	16
2. De Lage Landen in de veertiende eeuw	26
3. De Bourgondische eenmaking	39
4. De Nederlanden in de zestiende eeuw	56
5. Bisdommen in 1570	68
6. De Verenigde Provinciën en de Katholieke Nederlanden in 1648	86
7. De Zuidelijke Nederlanden in de achttiende eeuw	96
8. Het Koninkrijk der Nederlanden (1815-1830)	118

Lijst van stambomen

Het Bourgondisch-Habsburgse huis	42
Het Habsburgse huis, Spaanse tak	64
Het Habsburgse huis, Oostenrijkse tak	90